

Historik Varbro, ett sommarstugeområde från då till nu, följetong i fem delar.

Del 1

I början av 1900 - talet myntades uttrycket Sportstuga. Dessa stugor kom till i kölvattnet av industrialiseringen då människor ville fly storstaden. De var föregångare till det vi idag kallar sommarstugor. De hade inga direkta bekvämligheter men kunde nyttjas året runt. Sedermera myntades uttrycket fritidshus(1936) och det är ungefär där vår historia börjar. Området är alltså så gammalt att det är bland de äldsta i landet i sin karaktär.

Ett kronologiskt dokument från Nils-Olov Hansson som beskriver år från år i områdets historia. Föreningen bildades först på 60-talet och detta kommer att avhandlas i en senare del.

1937-38

De första hyresgästerna tog i hand på ett års kontrakt. Kontraktssumman var ringa 20kr. De första hyresgästerna var Ivar Karlsson mellan 5-6 Oskar Meijer tomt 12 Nils Hansson tomt 15 Gösta Steen mellan 20-21 Rickard Karlsson mellan 23-24(barnbadet Envägen)

Det mesta skiljde sig från dagens läge:

Inga vägar fanns bl.a därför bildades sedermera föreningen, men mer om detta i kommande delar, utan transporter till och från området skedde med båt från Flen eller cykel via Stenhammar till Sandudden. Buss gick på gamla Sköldingevägen.

Vatten lokaliserade med slagruta och de första brunnarna fanns vid nuvarande barnbad 1 samt vid tomt 55 (finns kvar ännu idag)

Uppvärmning och matlagning skedde fr f a med vedspis med plåtskorsten(finns ännu kvar på tomt 10 och 23). Kottar samlades och torkades till bränsle.

Tomterna inhägnades med taggtråd för att utestänga betande kor(!)

Mat i form av mjölk och ägg kunde införskaffas från Warbro gård, mjöl och gryn från kvarnen(finns ju även idag!!) samt bröd från Warbro bageri.

Som sagt var skiljde sig de mesta från förr till nu men stugorna består och känslan av att bo i gammalt område finns där. I nästa del kommer jag att skriva om tiden efter kriget då efterfrågan på stugor ökade och flera förändringar skedde i området.

Historik Warbro, ett sommarstugeområde från då till nu, följetong i fem delar.

Del 2; efterkrigstiden

I första delen berättades om hur området växte fram under åren 1937-1938.

1946-1948

Tiden efter kriget präglades av optimism. Efterfrågan på sommarstugetomter ökade. Området utökades med 34 tomter, alla strandtomter.

Tillgängligheten i området ökade, en väg drogs över sädesfälten från Warbro gård till A-områdets anslagstavla. Vi denna tid fanns här en grind in till beteshagar. Den fortsatta vägen genom beteshagarna bestod nu endast av två hjulspår.

1949-1952

De första bilarna kom till området. Vägarna bestod ju som sagt var mest av två hjulspår genom hagarna så det var nog inte så lätt att ta sig fram (reds. anm.)

1953

Det första 10-års kontraktet skrevs: kontraktssumman låg på 100kr med indexuppräkning. Efter 5 år var kontraktssumman 125kr

1958-1959

Vid denna tid var alla strandtomter uthyrda och efterfrågan var fortsatt stor. Detta leder till att Warbro gård undersöker med Katrineholms kommun om att upphöra med djurhållningen och etablera tomter på hagmarkerna istället.

Detta går igenom och resultatet blir:

50 st. nya tomter på A-området

30 st. nya tomter på B-området

24 st. nya tomter på C-området

Vattenfrågan för de nya hyresgästerna löstes genom två nya brunnar:

En vid nuvarande dansbanan och en vid Envägen (finns kvar och fungerande? än idag)

Matlagningen löstes för många med gasol som hade kommit ut på marknaden. Det användes även för belysning, kylskåp mm. Gasol kom att användas fram till

I nästa del kommer bildandet av föreningen mm att avhandlas.

Historik Varbro, ett sommarstugeområde från då till nu, följetong i fem delar

Del 3 1960-1976.

1960.

Den 18 augusti 1960 får A-området sin första styrelse! Det är Dagmar (mor till Björn) Sundström som kallar till möte med de sommarstugeägare som har kontrakt. Frågan som ska avhandlas på mötet gäller vägarna - en förbättring av dem krävs för att lättare kunna komma till området (som tidigare nämnts gick vägarna på ren åkermark som två hjulspår). En interimsstyrelse bildas efter mötet för att ta itu med vägfrågan. Den består av Birger Andersson, Axel Lundbom, Nils-Olof Hansson, Harry Sävström samt Allan Eriksson. Birger blir den förste ordföranden.

1961.

Vägbyggnationen påbörjas. Birger Andersson lånar en lingrävare av sin bror som har schaktfirma i Sparreholm. En lastbil används på helgerna. Diken och trummor anläggs av Holger Blomkvist. Allt arbete är frivilligt, och det är de stora insatser som läggs ner vid denna tidpunkt som lägger grunden till vårt område.

1962.

Den första föreningsavgiften sätts till 15 kr/år. Den ska framför allt täcka bränslekostnader och vägtrummor.

1963.

Ett nytt kontrakt förhandlas fram. Vid sättning av arrendet tas hänsyn till de stora insatser som hyresgästerna själva lagt ner varför arrendet sätts att gälla i under 10 års tid. Fiskerätt ingår även för alla.

1964.

Axel Lundbom väljs som ordförande. Den kräftpest som hade brutit ut tidigare är nu borta och de med sjötomt får rätt att fiska kräftor igen.

1965.

Nu är det dags för stort årsmöte inne i Katrineholm. Mötet väljer Sven Nordin till ordförande. Ny årsavgift blir 25kr/år. En telefonkiosk uppförs vid traktorgaraget. Detta framför allt för att kunna larma vid behov. Vidare diskuteras dricksvatten samt infiltrationsbrunnar som nu har blivit ett krav. Inför indexhöjningen 1966 diskuteras en omförhandling av kontraktet då kostnaderna började stiga på allvar. På hösten 1965 är det en mycket nöjd styrelse som har lyckats förhandla ett kontrakt som ska räcka ända till 1990 med indexuppräknings var 5:e år.

1968.

Två viktiga punkter detta år, den första festkommittén för midsommarfirande bildas. Länsstyrelsen godkänner byggnadsplanen under förutsättning att infiltrationsbrunnarna hade en diameter av 100cm.

1969.

Kommunen börjar nu ställa krav på sop- och latrintömning. Sundström gräver ner 12 dricksvattenslangar. Sammanlagt 12 vattenposter finns. Elfrågan diskuteras för första gången.

1970.

Dricksvatten till samtliga tomter klart! Årsavgiften höjd till 50 kr/år. Efter ett stormigt möte bestäms att styrelsearvoden ska utgå med 300 kr(att dela på för styrelsen). Soprum byggs, ny ordförande blir Lars Pettersson.

1971.

Axel Lundbom bygger brygga 1 till en kostnad av 1325 kr. Ytterligare två bryggor beställs. Årsavgiften är nu uppe i 65 kr/år. Endast 16 personer deltar på årsmötet. Det ges 7 dispenser för boende utanför planlagt område.

1972.

Nu kommer det första förslaget om indragning av el, priset är 3000 kr men endast 16 av 82 är intresserade. Det första frihuset rivs mellan tomt 10 och 12 (se karta i tidigare nummer av Enebladet). Här anordnas istället det första barnbadet. Årsavgiften är nu uppe i 150 kr/år. Nils-Olof Hansson blir vald till ny ordförande. Årsmötet är välbesökt med ca 60 deltagare. Nils-Olof är i kontakt med energiverket som meddelar att elnätsutbyggnad kommer ske först i slutet av 70-talet.

1973-1976.

Samtliga sex bryggor färdigställs.

1976.

Årsavgiften är nu uppe i 175 kr/år. Styrelsen har numera 500 kr/år att dela på.

Historik Varbro, ett sommarstugeområde från då till nu, följetong i fem delar

DEL 4, 1977-1990

1977, Många stora händelser i föreningen.

Dansbanan byggs av rivningsvirke från Sparreholm efter ett förslag från Anders Linde. En festkommitté bildas. Pionjärer är Kjerstin och Lasse, Stig och Ylva samt Åke Johnson. De anordnar den första höstfesten som blir mycket välbesökt och lyckad (gav ett överskott på 295kr!). En dansbanekommitté bildas även innehållande Anders Linde och Göran Andersson (Göran spelade i ett band som hette Hamburgarna och spelade på midsommaraftnarna, reds. anm) Efter lite diskussion inköps en traktor för 6000 kr. Årsavgiften sätts till 200kr/år.

1978.

Traktorn kräver ett garage och detta byggs detta år till en kostnad av 7000 kr. En container för sopor beställs till Kristi Himmelsfärdshelgen till en kostnad av 400 kr, då det hamnat väldigt mycket sopor i risgropen bakom det nya garaget. Beslut om att ställa upp en container vartannat år fattas.

1979.

Fortsatta förhandlingar i elfrågan med Katrineholms kommun. Årsavgiften uppe i 250 kr/år.

1980.

Elfrågan diskuteras på allvar nu i samordning med B- och C-områdena, hela 48 av 82 är intresserade. 1972 var det 16 av 82.

1981.

Ansvariga utses from detta år för bryggor, bad och sophantering. Avgift 325kr/år. Riktigt midsommarfirande börjar nu med stångklädning och ringlekar samt dans på kvällen.

1982.

Elfrågan: nu är 62 intresserade och kontrakt skrivs med Katrineholms el efter mycket hårda förhandlingar. Det är Karl Ljusnefors i hus 30 som varit föreningens förhandlare och gjort ett mycket gott jobb. Elkablar (som samordnas med tele) dras fram till husen. Kostnaden för detta är 5600kr. Årsavgiften sätts till 350 kr/år.

1983 Sop- och latrinkostnaderna har ökat drastiskt, föreningens omsättning är nu uppe i 57000kr. Årsavgiften höjs till 480 kr/år

Ett frihus mellan tomt 23 och 24 rivs och föreningens andra barnbad anordnas

1984.

Föreningen får en släpkärra som Axel Lundbom tillverkat på ett gammalt underrede.

1985.

Förhandlingar om samfälligheten börjar med lantmäteriet. Ett bud läggs till fam. Sundström av Nils-Olof Hansson, men de tackar nej.

1986.

Två bryggor förses med tryckimpregnerat virke. Beslut tas om att dra fram vatten till husknut (tidigare endast till tomtgräns)

1987.

Vid ett sammanträde den 29/10 1987 i Sköldinge, dit alla medlemmar är inbjudna, bildas Enebackens Samfällighet- Varbro 4:4. Bildandet sker på initiativ av Björn Sundström. Styrelsen kommer att bestå av:

Nils-Olof Hansson ordf.

Axel Lundbom kassör

Henry Larsson sekr.

Ledamöter: Y. Johansson, E. Backström, K. Fredholm samt G. Karlsson

Historik Varbro, ett sommarstugeområde från då till nu, följetong i fem delar.

DEL5

1991.

Nytt arrendeavtal upprättas att gälla under fem år med indexuppräknning varje år. Dansbanan förses med tryckimpregnerat virke för 6100 kr. En bevattningstunna införskaffas för saltning av vägar.

1992.

Traktorgaraget kompletteras med ett rum för latrintunnor och sopsäckar. Samma nyckel kan numera användas för traktorgaraget och soprummet efter byte av låscylinder.

Kostnaderna för sop- och latrinhantering uppgår till 36822 kr.

1993.

Stor skogsavverkning då många stora granar tas bort. Vändplanen vid brygga 2 dräneras. Kostnaden för sop- och latrin är nu 39446 kr. Styrelsearvodet är uppe i 1000 kr/år för ledamöterna att dela på.

1994.

Mycket arbete går åt att röja ris efter den stora avverkningen, och resultatet blir ett mycket ljusare område.

En epok går i graven då den sista (?) dansen med orkester hålls vid dansbanan. Kostnaden är nu 5000 kr för en enmansorkester.

Styrelsearvodet uppe i 1200kr/år och sammanlagda kostnaderna för sopor och latrin närmare 42000 kr. Nils-Olof Hansson meddelar valberedningen att han ej kandiderar för ytterligare en period.

1995.

Nils-Olof Hansson avgår som ordförande. Han har då suttit på denna post från 1972-1995! Han har dessutom verkat i styrelsen sedan 1963. På stämman väljs Gösta Ottestam till ny ordförande.

1996.

Nytt för detta år är att en avgift på 100 kronor tas ut per tomt om man ej deltar på någon av arbetsdagarna.

2000.

På stämman bjuds det på kaffe med dopp. Arvoden är satta till 1200 kr/år för styrelsen. Kostnaderna för sop- och latrin går stadigt uppåt, numera uppe i 54818kr.

2001.

Föreningsavgiften höjs till 1300kr/år. Vändplan anordnas vid Sjövägen. Flytblock byts på bryggorna. Sopor och latrin kostar nu sammanlagt 61028 kr. I

2002.

Avgiften för att ej delta på arbetsdag(ar) höjs till 200 kr.
Gösta Ottestam avgår som ordförande efter att ha suttit på posten sedan 1996.
Till ny ordförande väljs Per Schyberg. Sop- och latrinkostnaden är 66734 kr.

2003.

Per Schyberg avgår som ordförande av hälsoskäl. Till ny ordförande väljs
Göran Pousette. Föreningsavgiften höjs till 1400 kr/år. För de som är ansvariga för
vatten och sopor sänks avgiften till 1100kr/år.

2004.

Avgiften höjs till 1600 kr/år. Nytt för året är att en container ställs
vid soprummet. Denna kan användas av både A- och B-området. Asfaltgrus läggs ut
på vägarna.

2005.

Hydrofor till vattenanläggningen installeras i garaget.

2006.

Ständigt ökade kostnader för sop- och latrin medför en att det krävs en
extra utdebitering på 650 kr.

2007.

Byte av storlek på latrintunnor. Ny rutin med klisterlappar på tunnorna
med uppgift om tomtnummer mm.

2008.

En ny brunn borrar bakom garaget och ansluts till hydroforen.

2009.

Göran Pousette avgår som ordförande och ersätts av den
nuvarande ordföranden, Henri Fröderos. Varbropumpens anläggning vid
ladugården totalrenoveras. En ny pump monteras vid garaget som förser
hela A-området med vatten medan renoweringen pågår.

2010.

Soprummet får nytt plåttak. Elkostnaderna för pumpen i garaget debiteras
på Varbropumpen.

2011.

Då fler och fler tomtägare har skaffat egna lösningar för latrinfrågan
kommer flera propåer in till styrelsen om att lyfta bort latrinkostnaden
från föreningsavgiften. Det bestäms på årsstämman att var och en som har
behov av latrinkärl skaffar ett eget abonnemang med Sörmland Vatten.

2012.

Traktorgaraget får nytt plåttak. Ett nytt pumphus byggs bakom garaget. Lotterikiosken samt den takade delen av dansbanan rivs. Kantskärning av vägarna utförs.

2013.

Dansbanan som under en längre tid varit på väg ner i Valdemaren stagas mot berg. Elljusbågen renoveras och en ny takad del uppförs.

Båtuppläggningsplatsen vid Envägens barnbad rivs och ersätts med en gräsyta. Barnbad 1 får utökade gräsytor.

Hemsidan *warbro.se* har tagits över och är i drift.

Kantskärning av vägarna genomförd.

Ny orkesterkur och räcken byggs på dansbanan.

2014.

En ny släpkärra införskaffas, för uthyrning till föreningens medlemmar, som komplement till den gamla slitna kärran. Den gamla kärran avregistreras och används endast inom området. Ljusbågen över entrén till dansbanan förses med solcellslampor.

2015.

Nya arrendeavtal för 2016-2021 förhandlas och tecknas med markägaren.

Ny arrendavgift sätts till 9000 kronor per år med årlig uppräknings enligt

Konsumentprisindex. Nytt golvvirke läggs på dansbanan. Barnbaden breddas

och får en allmän ansiktslyftning. Dåliga vägavsnitt förstärks med ett lager asfaltkross.

2016.

Uppställningsplatsen för avfallscontainer uppgraderas och förses med en betongplatta för containern. Nytt slitlager med väggrus läggs på tillfartsvägen till A-området. Några uttjänta flytblock byts mot plasttunnor på bryggan vid dansbanan.

2017.

Ett större arbete med upprustning av bron vid Varbro Kvarn

påbörjas. Grundförstärkning av tillfartsvägarna till stugområdena påbörjas,

dessa arbeten utförs och bekostas av Varbro-Hålbönäs vägsamfällighet.

2018.

Samtliga livbojar vid bryggorna är gamla och ersätts med nya från Trygg Hansa.

Optokabel för öppen fiber dras in i området, detta arbete utförs av Tekniska Verken.

Arbetet med bron vid kvarnen avslutas med att nya räcken monteras.

2019.

Ny gräsyta anläggs vid garagets norra gavel. Hänvisningsskyltar till

A, B och C områdena sätts upp vid tillfartsvägarna, detta görs i samråd med

SOS-alarm för att underlätta så att blåljusfordon lättare kan orientera sig

till rätt larmadress.

2020.

Brygga 4 lyfts upp och forslas till återvinningscentralen i Flen, ny flytbrygga sjösätts och förankras. Återställning efter grävningarna för optokabel utförs av entreprenören. Ett stort läckage på ledningen för hushållsvattnet vid Ängsvägen repareras och en ny tapp monteras. På grund av Covid pandemin tvingades vi att ställa in gemensamma arbetsdagar och midsommarfirande.

2021.

Även detta år präglas av pandemin, med inställande av gemensamma aktiviteter. Dock kunde vi genomföra arbetsdagen i augusti, om än med begränsning att ingen sedvanlig förtäring, efter avslutade arbeten, erbjöds. Underhåll och förbättringar av vägarna i området har utförts av en entreprenör.

Källor:

*Handskrivet kronologiskt dokument nedtecknat av
Nils-Olof Hansson Maskinskrivet dokument nedskrivet 1990 av Henry Larsson
Löpande dokumentering och anteckningar av Henri Fröderos och Leif Ekblom
till och med år 2013- 2021.*